

Inhoud

Dankwoord	9
Inleiding	11
DEEL I KLEUTER ZIJN	17
1 Wat weten we over kleuters?	19
1.1 Wat is een kleuter?	22
1.2 Kleutergedrag	23
1.3 Kleuters: brein in ontwikkeling	27
2 Het breinleren van kleuters	35
2.1 Theorie over het nut en het belang van spelen	37
2.2 Spelen in onderwijs	40
2.3 Het belang van het vrije spel voor de kleuter	41
2.4 Breinleren	47
3 De ontwikkelingsopgave van kleuters	53
3.1 Tussen vier en zeven	56
3.2 Sociaal emotioneel	57
3.3 Taal, spraak en communicatie	62
3.4 Motoriek	66
3.5 Zintuiglijke waarneming en integratie	67
3.6 Aandacht, concentratie en zelfregulatie	68
4 De ondersteuningsbehoefte van kleuters	75
4.1 Rekening houden met het brein in ontwikkeling	78
4.2 Ode aan het competente kind	79
4.3 De rijke leeromgeving	84
4.4 Intersubjectiviteit, samen hetzelfde zien en beleven	87

DEEL II WAT WETEN WE VAN KLEUTERONDERWIJS?	93
5 Kleuteronderwijs, de praktijk in Nederland	95
5.1 De historische context	97
5.2 De kleuterleerkracht en 'de KLOS'	99
5.3 Theoretische pijlers	105
5.4 Overheid en onderwijs	107
5.5 De inspectie en het kleuteronderwijs	108
6 Overheidsbeleid en het onderwijs aan kleuters	111
6.1 De beleidscyclus van armoedebestrijding	113
6.2 De bestrijding van onderwijsachterstanden: beleid, praktijk en opbrengsten	122
6.3 Vroegschoolse educatie: vrijheid, vrijblijvendheid of gemiste kans?	128
6.4 De doorgaande leerlijn en het IKC	133
7 Kleuteronderwijs, de internationale context	135
7.1 Doelstellingen van preschool education	137
DEEL III SOORTEN KWALITEITSOORDELEN	141
8 Diverse kwaliteitsoordelen	143
8.1 Percepties van kwaliteit	145
8.2 Onderwijswet, de inspectie en opbrengst	147
8.3 Theoretische evaluaties	149
8.4 Praktijkkennis	151
8.5 Wetenschappelijk onderzoek	152
DEEL IV DE GOEDE DINGEN GOED DOEN	161
9 Kwaliteitsoordelen	163
9.1 De kwaliteit van het aanbod	165
9.2 Structuurkwaliteit	167

9.3	Proceskwaliteit	201
9.4	Opbrengstmaten	208
9.5	Cohortstudie pre-COOL: aanbod en effect op onderwijs aan kleuters	209
9.6	Leerresultaat als kwaliteitsindicator	213
10	Maakt het onderwijs het verschil?	219
10.1	Perry Preschool-project	223
10.2	Duke study	224
10.3	Heckman	225
	DEEL V DEUGT ONS ONDERWIJS AAN KLEUTERS?	229
11	Samenvatting	231
12	Discussie	239
13	Aanbevelingen	247
	Bronvermelding	251
	Gestauteurs	253
	Bronnen	257

“ *Kinderen hebben meer behoefte aan voorbeelden dan aan kritiek.*

- Joseph Joubert
(Frans schrijver 1754-1824)